

İstanbul Üniversitesi Yayın No: 5176
ISSN: 1303-9407

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ
YAYINLARINDAN

ALMAN DİLİ
VE
EDEBİYATI
DERGİSİ
XXIX

2013/1

STUDIEN ZUR DEUTSCHEN SPRACHE UND LITERATUR

Herausgegeben von der
Abteilung für deutsche Sprache und Literatur
an der Philosophischen Fakultät
der Universität Istanbul

İSTANBUL – 2013

ALMAN DİLİ VE EDEBİYATI DERGİSİ 29: 2013/1
STUDIEN ZUR DEUTSCHEN SPRACHE UND LITERATUR 29: 2013/1

Yazı İşleri Sorumlusu/Redaktionsleitung:
Prof. Dr. Mahmut Karakuş

Yayın Kurulu/Redaktionsrat:
Prof. Dr. Şeyda Ozil, Prof. Dr. Mahmut Karakuş, Prof. Dr. Bedia Demiriş, Doç. Dr. Canan Şenöz-Ayata, Doç. Dr. Arzu Kunt, Doç. Dr. Ersel Kayaoğlu, Yard. Doç. Dr. Şebnem Sunar

Editör/Editor:
Doç. Dr. Ersel Kayaoğlu

ALMAN DİLİ VE EDEBİYATI DERGİSİ
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nın yayın organıdır.

Die Zeitschrift
STUDIEN ZUR DEUTSCHEN SPRACHE UND LITERATUR
ist das begutachtete Publikationsorgan
der Abteilung für deutsche Sprache und Literatur an der Universität Istanbul

Hakemler/Begutachter:
Prof. Dr. Nazan Aksoy, Prof. Dr. Gürsel Aytaç, Doç. Dr. Leyla Coşan, Doç. Dr. Nergis Daş-Pamukoğlu, Prof. Dr. Manfred Durzak, Prof. Dr. Kasım Eğit, Prof. Dr. Yadigar Eğit, Prof. Dr. Sakine Eruz, Prof. Dr. İbrahim İlkhan, Prof. Dr. Mahmut Karakuş, Prof. Dr. Nevzat Kaya, Doç. Dr. Ersel Kayaoğlu, Prof. Dr. Onur Bilge Kula, Prof. Dr. Nedret Kuran-Burçoğlu, Prof. Dr. Turgay Kurultay, Prof. Dr. Nilüfer Kuruyazıcı, Prof. Dr. Norbert Mecklenburg, Prof. Dr. Esra Melikoğlu, Prof. Dr. Güler Mungan, Hans-Christoph Graf v. Nayhauss, Prof. Dr. Şeyda Ozil, Prof. Dr. Yılmaz Özbek, Prof. Dr. Kadriye Öztürk, Prof. Dr. Ali Osman Öztürk, Prof. Dr. Nuran Özyer, Prof. Dr. Tülin Polat, Prof. Dr. Hüseyin Salihoğlu, Prof. Dr. Acar Sevim, Prof. Dr. Şârâ Sayın, Prof. Dr. Zeynep Sayın, Yard. Doç. Dr. Şebnem Sunar, Doç. Dr. Canan-Şenöz-Ayata, Prof. Dr. Nilüfer Tapan, Doç. Dr. Zeki Uslu, Prof. Dr. Cemal Yıldız, Prof. Dr. Semahat Yüksel

İletişim/Kontakt
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Ordu Cad. No. 196
34459 Beyazıt, İstanbul
<http://www.journals.istanbul.edu.tr/tr/index.php/almandili>
elektronik posta: almandil@istanbul.edu.tr

Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi ASOS indeksinde tarafından taranmaktadır.
Die Zeitschrift ist eingetragen im ASOS-Index
unter <http://asosindex.com/journal-view?id=17>

INHALT / İÇİNDEKİLER

Vorwort / Sunuş

Hans-Christoph Graf v. Nayhauss
**Die Exposition als Katastrophe in
Büchners *Dantons Tod***
1-10

Deniz Bayrak / Sarah Reininghaus
**Die Darstellung türkischer Migration zwischen Ort und
Nicht-Ort. Züge und Bahnhöfe in Sten Nadolnys *Selim oder
Die Gabe der Rede* und Emine Sevgi Özdamars
*Die Brücke vom Goldenen Horn***
11-33

Maria Brunner
**Paradigmen des Pikaresken in Kumpfmüllers *Hampels Fluchten* (2000),
Terézia Moras *Alle Tage* (2004)
Dimitré Dinevs *Engelszungen* (2003) und
Helmut Kraussers *Fette Welt* (1992)**
35-64

Wertje Willms
**Die ‚Newcomerin‘ Alina Bronsky im Kontext der russisch-deutschen
Gegenwartsliteratur und ihre Rezeption im deutschen Feuilleton**
65-84

Onur Bazarkaya
**Décadence als Chiffre der Kulturkritik:
zu Heinrich Manns *Schlaraffenland***
85-99

TANITMALAR

Prof. Dr. Şeyda Ozil

Kolloquium / Konferans: “Türkei Almanya - Migration und Interkulturalität im Regionalen Kontext / Bölgesel Bağlamda Göç ve Kùltürlerarası İletişim”

103-107

İrem Atasoy

5th annual GGSA Graduate Student Conference: Beyond Borders – Transnationalism & Transculturalism in the Arts / 5. Lisansüstü Öğrenci Kongresi: Sınırların Ötesinde – Sanatta Trans-milliyetçilik ve Trans-kùltürelilik

109-111

Sunuş

Her yıl iki kez yayımlanan Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi'nin yılın ikinci yarısında yayımlanan sayısı belli bir konuya odaklanmış bir dosya içerirken yılın ilk yarısında yayımlanan sayısı değişik konular üzerine kaleme alınmış çalışmalardan oluşmaktadır. Ayrıca söz konusu sayıda değişik bilimsel etkinliklerin ve yayınların tanıtımları da yer almaktadır. Elinizde bulunan dergi farklı konuları irdeleyen beş makale ve iki tanıtma yazısını içermektedir. Makalelerden ilkinde Nayhauss Büchner'in *Dantons Tod* adlı oyununun giriş (Exposition) bölümü ile hesaplaşır. Öncelikle Nayhauss çalışmasında Büchner'in, son derece hızlı bir değişim sürecinin egemen olduğu Aydınlanma sonrası dönem yazarlarından olduğunu vurgular, ve söz konusu dönemde diyalogdan uzaklaşılmasının ve monologun egemen olmaya başladığının altını çizer. Belirtilen değişimin dram sanatında da görüldüğüne dikkat çeker yazar. Çalışmada dramın amacının en belirgin bir biçimde giriş bölümünde kendini dışa vurduğunun, dolayısı ile dram yazarının en çok söz konusu bölümün kurgulanması aşamasında zorlandığının altı çizilir. Nayhauss *Dantons Tod* adlı oyunun kurgusuna değindikten sonra söz konusu oyunun giriş bölümü üzerinde dikkatini yoğunlaştırır. Yazar, oyunda bir gelişme söz konusu olmadığı, oyun boyunca olaylar değişik bakış açılarından aktarıldığı için giriş bölümünün aynı zamanda sonuç bölümü olarak da algılanabileceğine dikkat çeker. Dergide yer alan ikinci makalede Bayrak ve Reininghaus Emine Sevgi Özdamar'ın *Die Brücke vom Golddenen Horn* ve Sten Nadolny'nin *Selim oder Die Gabe der Rede* adlı romanlarını mekan sunumu açısından ele alırlar. Mekan ise çalışmada bir tür mekansızlık (Nicht-Ort) olarak algılanır. Çalışmada ele alınan romanlar kültürlerarası edebiyat ürünleri oldukları ve roman kahramanları da sürekli olarak mekanlar arasında hareket ettikleri için söz konusu figürlerin de mekanla ilişkileri özel bir nitelik taşımaktadır yazarlara göre. Bayrak ve Reininghaus'un çalışmalarının odağında da roman kahramanlarının mekanla olan belirtilen özel ilişkileri yer almaktadır. Örneğin göçmenlerin yaşamında önemli bir yere sahip olan tren ve istasyon mekansızlık

(Nicht-Ort) örneği olarak çalışmada mercek altına alınmaktadır. Derginin üçüncü makalesi olan Brunner'ın çalışmasında, Kumpfmüller'in *Hampels Fluchten*, Mora'nın *Alle Tage*, Dinev'in *Engelszungen* ve Krauser'in *Fette Welt* adlı yapıtları pikaresk kavramı açısından ele alınmakta. Brunner öncelikle pikaresk kavramı üzerinde durur. Pikaresk romanlarda anlatılan dünyanın bir parçası olan, toplumun dışına düşmüş, amaçsızca dolaşan eğitimsiz bir ben anlatıcı yaşadıklarını anlatır. Ancak Brunner yukarıda çizilen şemanın dışına çıkan pikaresk romanların da söz konusu olduğunun altını çizer. Daha sonra ise yazar yukarıda sözü edilen romanları birer pikaresk roman olarak ele alır ve onların karakteristik özelliklerine değinir. Brunner pikaro figürünün yoksul toplumsal kesimlerden geldiğini ve toplumun merkezinin dışında yer alan bir kişi olduğunu vurgular. Dolayısıyla söz konusu figürün bütün çabası bir şekilde yaşamını sürdürebilmeye yöneliktir. Yazar çalışmasında, ele aldığı romanlarda pikaro roman türüne hem gönderme yapıldığını, hem de söz konusu türün sorgulandığını vurgular. Dergide yer alan dördüncü makalede Willms Bronsky'nin *Newcomerin* adlı yapıtını mercek altına alır. Yazar söz konusu yapıtın hem üretim hem de alımlanma boyutuna odaklanır. Willms yazarın *Scherbenpark* ve *Die schärfsten Gerichte der tatarischen Küche* adlı diğer iki romanına kısaca değindikten sonra yazarın Alman edebiyat eleştirisi tarafından alımlanma sürecine yönelir. Yazar Alman eleştirmenlerince Bronsky'nin romanlarında göç olgusunun ön plana çıkarıldığını vurgular, ancak söz konusu vurgunun abartılı olduğunun altını çizer. Nitekim göç geçmişine sahip yazarların yapıtlarının Alman okur çevreleri tarafından ilgi ile karşılandığına dikkat çekilir. Willms, yazarın göç konusunu kendine özgü bir şekilde dile getirmesine karşın, yazarın "göç" çekmecesine sokulduğunu vurgular. Özellikle kültürel kimliğin yazarın romanlarında arka planda kaldığını altı çizilir çalışmada. Dergide yer alan son makale ise Bazarkaya'nın Heinrich Mann'ın *Schlaraffenland* adlı romanını konu alan çalışmasıdır. Makalesinde Bazarkaya öncelikle 'décadence' kavramı ile hesaplaşır, daha sonra ise döneminde 'décadence' söylemi içerisinde önemli bir konuma sahip olan Heinrich Mann'ın kültür eleştirisi mercek altına alır. Çalışmasının üçüncü bölümünde ise yazar Mann'ın yukarıda sözü edilen romanını 'décadence' söylemi açısından irdeler ve bu bağlamda 'décadence' kavramının, dönemin kültür eleştirisinin bir şifresi olarak işlev gördüğünü vurgular.

Derginin ikinci bölümünde iki tanıtma yazısı yer almakta. İlgili bölümde ilk olarak Ozil 21-23 Kasım 2012 tarihleri arasında Düsseldorf'ta bulunan Heinrich Heine Üniversitesi'nde "Türkei Almanya - Migration und Interkulturalität im Regionalen Kontext" başlığı altında gerçekleştirilen 1920'lerden günümüze kadar olan süreçte kültürlerarası çalışmalar bağlamında Türkiye ile Almanya arasında göç, bilim transferi ve karşılıklı ilişkilerin konu edildiği konferansla ilgili

izlenimlerini aktarıyor. Bunun ardından Atasoy 22-23 Şubat 2013 tarihlerinde Columbus, Ohio Eyalet Üniversitesi'nde düzenlenen sanat-dil etkileşimi, edebiyat ve göç, edebiyatta sınırlar ve sınırlar ötesi yaklaşımlar, kültürlerarasılık ve trans-kültürelilik, trans-kültürel ve trans-milliyetçi kimlikler ile çokdillik konularının ele alındığı „Beyond Borders – Transnationalism & Transculturalism in the Arts“ başlıklı lisansüstü öğrenci kongresinin sonuçlarını dergi okurları için özetliyor.

Yayın Kurulu adına
Prof. Dr. Mahmut Karakuş

「THEMENTEIL」

